

Η γη του θυμού

ΝΕΦΕΛΗ / ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Χρήστος Χρυσόπουλος, *Η γη του θυμού*

Οι φωτογραφίες της έκδοσης είναι του Χρήστου Χρυσόπουλου και ανήκουν στο έργο *Time for curving*, 2017.

Σχεδιασμός βιβλίου: Περικλής Δουβίτσας
Διόρθωση: Ελένη Ζαφειρούλη

Πρώτη έκδοση, Μάρτιος 2018

ISBN: 978-960-504-217-2

Για την ελληνική έκδοση:

© Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ και Χρήστος Χρυσόπουλος

Ασκληπιού 6, Αθήνα 106 80

τηλ.: 210 3639962 – fax: 210 3623093

e-mail: info@nnet.gr

www.nnet.gr

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Η γη του θυμού

ΝΟΥΒΕΛΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΘΗΝΑ 2018

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Οι συνταγές του Ναπολέοντα Δελάστου,
Οδυσσέας, 1996

Ο μανικιουρίστας, Οδυσσέας, 2000

Περίκλειστος κόσμος, Καστανιώτης, 2003

Σουνάτα, Καστανιώτης, 2004

Φανταστικό μουσείο, Καστανιώτης, 2005

Το γλωσσικό κουτί, Καστανιώτης, 2006

Η λονδρέζικη μέρα της Λώρας Τζάκσον,
Καστανιώτης, 2008

(Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών)

Το διπλό όνειρο της γραφής, Πατάκης, 2010
(με τον Χάρη Βλαβιανό)

Ο βομβιστής του Παρθενώνα, Καστανιώτης, 2010
(Βραβείο Ravachol)

Φακός στο στόμα, Πόλις, 2012

(Βραβείο Laure Bataillon)

(Βραβείο Balkanika)

My mother's silence, Νεφέλη, 2014

Το σώμα του Τιρθανκάρρα, Νεφέλη, 2014

Η συνείδηση του πλάνητα, Εκδόσεις Οκτώ, 2015

Άννα Βέρα, fairead, 2015

Ο δανεισμένος λόγος, Εκδόσεις Οκτώ, 2016

Σ' εκείνη που έρχεται

The tigers of wrath are wiser
than the horses of instruction.

[William Blake, *Proverbs of Hell*]

ΕΙΝΑΙ ΝΩΡΙΣ ΤΟ ΠΡΩΙ ΚΑΙ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΕΡΗΜΟΣ.

Αυτή η ώρα έχει τους δικούς της πιστούς. Στέκονται όρθιοι με τα χέρια στις τσέπες και την πλάτη κολημένη στους τοίχους του σιδηροδρομικού σταθμού. Στη σειρά. Σαν να προσεύχονται. Αμίλητοι και ευθυτενείς, λες κι έχουν παραταχθεί μπροστά σε εκτελεστικό απόσπασμα. Δεν στρέφουν το βλέμμα ο ένας στον άλλον. Κοιτούν βλοσυροί ευθεία μπροστά, σαρώνουν τον δρόμο με το βλέμμα, αλλά δεν κινούν το κεφάλι. Μόνο οι βολβοί των ματιών τους κινούνται νευρικά μέσα στις κόγχες ανιχνεύοντας την ελάχιστη κίνηση στη λεωφόρο: κάποιο περαστικό αυτοκίνητο, το νυχτερινό λεωφορείο του σταθμού, ένα ταξί ή το ποδήλατο κάποιου μετανάστη σε βραδινή βάρδια.

Έχουν μάθει τον εσωτερικό ρυθμό του δρόμου. Το λεωφορείο περνά κάθε μισή ώρα. Ο Διευθυντής Κίνησης αλλάζει υπηρεσία στις 4.30 το πρωί. Οι καθαρίστριες φτάνουν με εταιρικό αυτοκίνητο λίγο πριν το ξημέρωμα. Αργότερα γίνεται η διανομή των εφημερίδων, η τροφοδοσία των καταστημάτων, η επιτήρηση του σταθμού από την αστυνομική περίπολο. Οι οδοκαθαριστές, οι ρεσεψιονίστες από το αντικρινό ξενοδοχείο, οι αλκοολικοί και οι τζάνκις, όλοι έχουν ο καθένας το δικό του ωράριο, το δικό του δρομολόγιο, τη δική του περπατησιά, τον ρυθμό του. Ακόμα και οι τροχιές που ακολουθούν τα βήματα των άγνωστων περαστικών είναι καθορισμένες από τη ρουτίνα και την επανάληψη.

Έτσι κι εκείνοι. Έχουν ο καθένας τη δική του θέση στον τοίχο. Την καθορισμένη ώρα προσέλευσης και την ιδιαίτερη στάση του σώματος. Αν κανείς λείψει ή αργήσει, η θέση παραμένει κενή. Όχι επειδή υπάρχει κάποιος συμφωνημένος κώδικας που το υπαγορεύει, αλλά από την εξουσία της συνήθειας και μια υπόρρητη ιεραρχία. Κάποιοι έχουν χρόνια σ' αυτό το πόστο και άλλοι είναι νεοφερμένοι. Παίξει ρόλο και η καταγωγή. Αλλά, κυρίως, τη θέση στη γραμμή την ορίζει η παλαιότητα.

Είναι χειμώνας. Τα πόδια τους είναι κολλημένα μεταξύ τους, οι μηροί εφάπτονται. Ο παγωμένος αέρας κυκλώνει το σώμα, γι' αυτό εκείνοι γίνονται ένα με τον τοίχο του σιδηροδρομικού σταθμού. Μοιάζουν με αγάλματα, κι αν η αναπνοή τους δεν γινόταν ορατή στον υγρό αέρα, θα νόμιζε κανείς ότι είναι σιλουέτες φτιαγμένες από πέτρα.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Εκεί απέναντι είναι, ρε κολλητέ.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Πάμε, ρε, μην κωλώνεις, ένας μαλάκας είναι μόνο.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Έχει κάμερα;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Ποια κάμερα, ρε μαλάκα; Πάμε, ένας είναι σου λέω, ρε.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ναι, ρε φίλε.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Περπάτα, ρε, μια μισοριζιά είναι, μην κωλώνεις.

Καθώς γνωρίζουν τόσο καλά τον ρυθμό της νύχτας, η προσοχή τους στρέφεται αποκλειστικά και μόνο στις εξαιρέσεις. Στον διαβάτη που κοντοστέκεται στο πέρασμά του για να τους παρατηρήσει. Σ' ένα κινητό που χτυπά με ήχο που δεν αναγνωρίζουν. Σε μια παρέα με μαύρες μπλούζες και ομοιόμορφο κοντό κούρεμα. Κάθε τέτοια εμφάνιση είναι μια πιθανή πηγή προσδοκίας ή ένας λόγος για εγρήγορση. Αν δεν συμβεί τίποτα, τότε όλα επιστρέφουν στη σιωπή. Αν όμως κάποιος προσεγγίσει στο πλάι του σιδηροδρομικού σταθμού, τότε τα σώματα τεντώνονται, το βλέμμα ορθώνεται και οι γροθιές σφίγγονται από την υπερένταση. Και πάλι, όμως, σιωπηλά...

ΑΝΤΡΑΣ 1: Τι κάνεις εδώ, ρε;

ΕΚΕΙΝΟΣ: ...

ΑΝΤΡΑΣ 2: Μίλα, ρε, δεν σου έμαθε η μάνα σου να μιλάς, ρε μαλακισμένο;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Κοίτα κοψιά, σαν κοιμισμένος είσαι, ρε συ.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Πού είναι οι υπόλοιποι, ρε; Μόνο εσύ έμεινες εδώ χάμω;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Νωρίτερα ήταν γεμάτο εδώ πέρα, πού πήγανε οι δικοί σου, ρε;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Ναι, κόλλα στον τοίχο, ρε πίθηκε, λες και θα καταφέρεις να περάσεις μέσ' από τις πέτρες.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Μπου, ρε! Μαλάκα.

ΕΚΕΙΝΟΣ: ...

ΑΝΤΡΑΣ 2: Κοίτα τον μαλάκα που τρέμει, ρε.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Πού 'σαι, Μπιν Λάντεν, κοίτα μη χεστείς απάνω σου και μας βρομίσεις, την έκανες, ακούς;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Τη γάμησες αν μας βρομίσεις με τα σκατά σου.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Έφυγαν όλοι οι άλλοι, ρε μαλάκα, κι άφησαν μόνο αυτό το απολειφάδι.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Θα δεις τι έχεις να πάθεις...

ΑΝΤΡΑΣ 1: Αυτοί είναι ζώα, ρε, στη χώρα τους ζούνε σε στάβλους.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Κι ήρθανε εδώ για να δούνε πώς ζούνε οι άνθρωποι.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ρε φίλε, γεμίσαμε από δαύτους, γεμίσαμε μαϊμούδες με γένια, ρε.

Οι πελάτες σπάνια έρχονται πεζοί. Συνήθως πλησιάζει ένα αυτοκίνητο που κινείται βραδύτερα από τα υπόλοιπα. Σταματά κι ο οδηγός και κοιτά τους αναμένοντες κατάματα. Τα πρώτα δευτερόλεπτα δεν σημαίνουν τίποτα. Είναι απλώς το στάδιο της αξιολό-

γησης. Αν, όμως, το βλέμμα επιμένει μερικές στιγμές παραπάνω, τότε η αξιολόγηση μετατρέπεται σε πρόσκληση. Δεν υπάρχουν συνομιλίες εδώ. Δεν γίνονται άλλες συνεννοήσεις. Ούτε δίνονται διευκρινίσεις. Η αμοιβή εναπόκειται στον οδηγό. Όλα γίνονται με το βλέμμα, και η συναλλαγή περιλαμβάνει μόνο μία απάντηση: ναι ή όχι.

Ο αναμενών έχει μερικά δευτερόλεπτα στη διάθεσή του. Είτε θα συναινέσει είτε –σπανιότερα– θα αρνηθεί. Τις περισσότερες φορές απλώς προχωρεί, ανοίγει μόνος την πόρτα και κάθεται βιαστικά στο πίσω κάθισμα. Δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για αρνήσεις εδώ. Κάθε πιθανή απόρριψη σημαίνει ότι το συγκεκριμένο αυτοκίνητο δεν θα ξανασταθεί μπροστά του. Στην ουσία, κανείς δεν έχει την πολυτέλεια να λέει όχι. Οι νεοφερμένοι στον σταθμό το μαθαίνουν πολύ γρήγορα αυτό.

Η αναχώρηση του αυτοκινήτου αφήνει αντίστοιχα κενά στη γραμμή αναμονής. Μερικές φορές είναι ένα, μερικές φορές περισσότερα. Δεν πυκνώνουν οι τάξεις των αναμενόντων μετά από κάθε αναχώρηση. Η θέση των επιλεγμένων παραμένει κενή. Οι επιλέγοντες συχνά γνωρίζουν ποιος στέκεται πού –ή κάποιος μπορεί να τους έχει συστήσει κάποιον συγκεκριμένα–, κι έτσι, αναγνωρίζοντας τα κενά, μπορούν εύκολα να διαπιστώσουν αν αυτός που τους ενδιαφέρει είναι διαθέσιμος.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Επ, πού πας εσύ, ρε φιλαράκι;

ΕΚΕΙΝΟΣ: ...

ΑΝΤΡΑΣ 2: Τι πας να κάνεις, ρε; Πας να φύγεις; Δεν καταλαβαίνεις τι σου λέμε;

ΕΚΕΙΝΟΣ: ...

ΑΝΤΡΑΣ 1: Εμείς είμαστε οι φίλοι σου, ρε, πώς θα μας αφήσεις έτσι;

ΕΚΕΙΝΟΣ: ...

ΑΝΤΡΑΣ 2: Θες να πας να βρεις τους σκατιάρηδες τους συμπατριώτες σου;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Τι έγινε, πας να την κάνεις;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Τι συμβαίνει; Θέλεις να φύγεις; Μήπως δεν σου αρέσει εδώ;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ήρθαμε να σου κάνουμε παρέα, ρε μαλάκα, για να μην κάθεται εδώ μόνος σου βραδιάτικα.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Είναι κι επικίνδυνα.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Α ναι, αυτό να λέγεται, είσαι και ξένος, μπορεί να σε δει κανένας και να σε πειράξει.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Εμείς είμαστε εδώ για το καλό σου.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ναι, ρε φιλαράκι, μη μας φοβάσαι, δικοί σου είμαστε.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Που λέει ο λόγος δηλαδή, μη μας παρεξηγήσεις...

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ναι, είπαμε, τρόπος του λέγειν.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Μη μας περάσεις και γι' αυτούς τους βρομιάρηδες τους συμπατριώτες σου, έτσι;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Να εξηγούμαστε.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Είσαι και ωραίο αγόρι.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Και ωραίο, σφιχτό κωλαράκι.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Τι έχουμε εκεί κάτω;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ομορφάκι ο μικρός.

ΑΝΤΡΑΣ 2: Μανάρι.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Καυλάκι, ε; Καυλάκι!

ΑΝΤΡΑΣ 2: Ναι, ρε φιλαράκι, σε γουστάρουμε, μην τρέμεις έτσι, θα κάνουμε καλή παρέα εδώ πέρα.

Στον σταθμό στοιχίζονται άντρες μόνοι. Ο καθένας για τον εαυτό του. Υπάρχει ένας παράδοξος ατομισμός ανάμεσά τους. Πάντα έτσι ήταν. Αποθαρρυμένοι από τη μοναξιά και κουρασμένοι από την απελπισία, μαζεύονται από όλη την πόλη. Υπάρχουν κι άλλα σημεία όπου τους συναντά κανείς. Στις εξόδους των αυτοκινητοδρόμων, σε συγκεκριμένες γωνιές των προαστίων ή στα πάρκα και στους σταθμούς των λεωφορείων. Πάντοτε σιωπηλοί, πάντοτε ακίνητοι, πάντοτε νεαροί άντρες σε ευθύγραμμη διάταξη. Στη σειρά. Αναμένοντες. Η μόνη τους επαφή με τον κόσμο είναι το κινητό τους τηλέφωνο.

ΑΝΤΡΑΣ 1: Πάρε τηλέφωνο να έρθει κανένας δικός μας, ρε, μόνο εμείς θα είμαστε;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Ναι, ρε, γιατί; Φοβάσαι;

ΑΝΤΡΑΣ 1: Ποιος, εγώ, ρε; Τι να φοβηθώ, αυτό το σκατό;

ΑΝΤΡΑΣ 2: Έτσι ρε, δεν μας χρειάζεται κανένας άλλος. Μη φοβάσαι. Θα τους γαμήσουμε.

Κινούνται στην πόλη αθόρυβα. Αγαπούν τους τοίχους. Περπατούν βαθιά στα πεζοδρόμια, οι ώμοι τους